

SKOPSKO NAUČNO DRUŠTVO.

Južna Srbija, pod kojom se danas razumeva i deo Mačedonije koji je ušao u sastav naše države, neobično je važan i interesantan objekat za svestrana naučna ispitivanja. Pored izobilja prirodnih lepota i bogatstva predmeta i oblika u geografskim, geološkim, botaničkim, zoološkim i drugim granama i ograncima nauke o prirodi, ta klasička oblast srpskoga dela naroda našeg gusto je posejana i raznovrsnim istoriskim uspomenu i arheološkim objektima od velikoga značaja za nauku. Uz to se ona odlikuje od drugih oblasti naših i neobično komplikovanom etnografskom kompozicijom, jer su se na njenom teritoriju vekovima ukrštavale raznovrsne kulture i civilizacije, naseljavali i raseljavali različni narodi i zbivali događaji svetskog značaja...

Sve te okolnosti uticale su neodoljivo na kolegij Filozofskog Fakulteta u Skoplju, koji je sam posle definitivnog oslobođenja ovih oblasti osnovan 1920., da što pre pristupi organizaciji sistematskog i svestranog istraživanja, ispitivanja i proučavanja Južne Srbije. I već druge godine osnovano je uz Fakultet »Skopsko Naučno Društvo«, koje je uzelo na sebe zadatak: »da svestrano proučava Južnu Srbiju istorijski, arheološki, literarno-lingvistički, etnografski, antropološki, pravno, ekonomski, socialno, geografski, geološki, botanički, zoološki i t. d.«, a svoj cilj misli da postizava time: »što će priređivati naučne ekspedicije i slati ekspedicije po Južnoj Srbiji, da prikupljaju narodne umotvorine, istražuju i iskopavaju istorijske i arheološke spomenike, fotografiju i prave snimke u bojama, modelima i t. d., za tim da prikupljaju narodno odelo, nakite i druge karakteristične predmete iz narodnog života, sastavljaju kolekcije antropološkog, geološkog, botaničkog i uopšte prirodnjačko-naučnog karaktera«. Društvo će uz to nastojati, da i stranim naučnicima i drugim naučnim društvima olakša dolazak u Južnu Srbiju i stvori im mogućnost da što udobnije mogu izaći do mesta koja ih interesuju i tamo čine svoja ispitivanja. Najzad, Društvo će nabavljati stručne knjige i sva druga naučna sredstva, pa ih

dati naučnim radnicima na upotrebu pri njihovom radu na proučavanju Južne Srbije. A sve te knjige, instrumenti i dr., kao i sakupljeni, nabavljeni ili iz zemlje iskapani objekti i kolekcije postaju svojina Muzeja pri Filozofskom Fakultetu u Skoplju, od koga je već osnovan Istorisko-arheološki deo.

Rezultate naučnog istraživanja po Južnoj Srbiji i susednim oblastima Skopsko Naučno Društvo objavljivaće u svojim redovnim i vanrednim publikacijama. Redovna društvena publikacija zvaće se »Glasnik Skopskog Naučnog Društva« i izlazi će za prvo vreme dva puta, a docnije možda i četiri puta godišnje u sveskama od 10 do 15 tabaka. Prva sveska tog društvenog organa ući će u štampu već marta 1925. Od vanrednih publikacija društvo je odlučilo da kao prvu knjigu svoju izda kapitalnu monografiju Skoplja, u kojoj će prošlost i sadašnjost Skoplja naučno fiksirana i prikazana biti u reči i slici. Rad na toj monografiji podeljen je među stručnjake, koji su dobili i znatnu materijalnu pomoć za prikupljanje gradiva, njima potrebnog za obradbu poverenih im delova monografije. Prikupljanje građe u veliko je otpočelo, izrađeni su već i fotografski i drugi snimci mnogih karakterističnih objekata po Skoplju i njegovoj najbližoj okolini, te ceo rad na monografiji Skoplja ima da bude završen do početka 1926. godine.

Skopsko Naučno Društvo, pored ovoga rada, održalo je do sada dva ciklusa javnih predavanja na Fakultetu; pribavilo je, za tim, za dalja svoja predavanja jedan epididaskop najnovijega tipa i učinilo vrlo mnogo za iznalaženje i inventarisanje mnogih istorisko-arheoloških objekata i lokaliteta razasutih po celoj Južnoj Srbiji. Njegova je u glavnom zasluga i to, što je već oko 200 kamenih predmeta, klasičke i naše srednjevekovne nacionalne proveniencije, prenešeno u Muzej i tako udaren temelj lapidariumu Istorisko-arheološkoga Muzeja u Skoplju.

Dr. Rad. M. Grujić.